

Німецько-українська співпраця у сфері права та юридичної освіти:

Центр німецького права КНУ імені Тараса Шевченка

Центр німецького права було створено на базі КНУ імені Тараса Шевченка у червні 2016 року¹, після чого він одразу розгорнув масштабну діяльність. У цій розвідці центр буде розглянутий з точки зору юриста-іноземця, який працює в проектах сприяння правовому розвитку у Східній Європі з 1994 року і наводить критерії, застосовувані для оцінки подібних проектів та установ.

З точки зору зовнішнього оцінювача робота Центру німецького права – ЦНП – характеризується такими рисами: ЦНП мав реалістичну загальну концепцію, яка включала в себе окремі види роботи, сформульовані за логічним принципом. Результатом цього був високий рівень ефективності центру, а отримані досягнення були спрямовані на довготривалу перспективу.

Загальна мета ЦНП полягала у сприянні реалізації верховенства права. Стан верховенства права в Україні критикують десятиліттями і всі, за невеликим винятком, страждають від його наслідків. Концепція ЦНП базувалася на переконанні в тому, що потрібно працювати з методологічними основами права, адже помилковою є думка, коли вважають, що стан речей загалом можна поліпшити, працюючи лише над його окремими аспектами. Це переконання сформувалося завдяки вивченню трансформації пострадянських правових систем, вивченню та викладанню українського права та роботі у проектах з технічного співробітництва.

Якщо працювати з методологічними основами та прагнути до впровадження змін, необхідно вжити заходів у двох напрямках: в теоретичних основах та їхній реалізації у правозастосуванні. Діяльність ЦНП була частиною цієї загальної концепції.

Першою відправною точкою було теоретичне та практичне навчання методу вирішення юридичних казусів. Бо, якщо ми прагнемо верховенства права, то закон має застосовуватися повною мірою і правильно. Не має бути довільного вибору норм, або їх окремих складових, які служать для досягнення індивідуальних цілей. Також необхідно встановити чіткий і передбачуваний метод тлумачення термінів у законах і нормативно-правових актах. Тому чіткий метод вирішення казусів має свою перевагу в усіх сферах правової діяльності: судові справи та діяльність адміністративних органів стають зрозумілими і передбачуваними, законодавець пише закони, які

¹ Режим доступу: <http://zdr.knu.ua/ua>.

застосовуються, і студенти під час навчання дізнаються, як теорія співвідноситься з чинним правом. Врешті-решт це впливає і на наукову роботу, адже дослідження і підручники описують ці зв'язки та займаються опрацюванням чинного права, а не далеких від нього теоретичних ідей окремих авторів.

Конференція з реформування юридичної освіти 2014 року, яка відбулася завдяки фінансуванню Федерального міністерства освіти та науки Федеративної Республіки Німеччина, «Біла книга з реформування української юридичної освіти»² та конференція в Геттінгені 2016 року³ ініціювали створення програмних засад ЦНП. Починаючи з 2016 року за фінансування Німецької служби академічних обмінів (DAAD) ЦНП регулярно організовував стажування для викладачів у Києві та Вісмарі⁴, сприяв новому виданню українського перекладу методології правозастосування Р. Циппеліуса 2016 року⁵, а також навчального посібника Є. Соколова, С. Роснера, Р. Мельника 2019 року⁶ та підручника Б. Шлоера, В. Поєдинок, І. Лукач, О. Косілової, Р. Мельника з методики вирішення юридичних задач (казусів) 2020 року⁷. Протягом зимового семестру 2018 року та літнього семестру 2019 року наукова співробітниця ЦНП завдяки стипендії DAAD інтенсивно вивчала метод вирішення казусів у Геттінгенському університеті. Про цей науковий вплив свідчать публікації про розвиток адміністративного права, в яких введено спеціальний розділ, присвячений питанням термінології в адміністративному праві. На цьому прикладі бачимо, що йдеться про опрацювання цілком конкретних питань чинного законодавства з використанням методів юриспруденції згідно з критеріями правової державності⁸. Оскільки верховенство права нерозривно

² Біла книга з реформування української юридичної освіти / упор. Р. Мельник, О. Шаблій, Б. Шлоер. – Київ. – 2015. - 344 С.; Рамкові умови для внесення змін до вищої юридичної освіти // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Європеїзація української юридичної освіти”, 21-22 листопада, 2014 р. - Київ, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Київ, 2015, С. 102 – 110; див. також: Мельник Р., Шаблій О., Шлоер Б. Докорінна реформа юридичної освіти як основна умова утворення правової державності в Україні // Право України. – 2017. - С. 56 – 65.

³ Манн, Т. (уклад.) Європеїзація української юридичної освіти. Матеріали конференції у рамках Німецького-українського правознавчого діалогу. - Universitätsverlag Göttingen, 2016. - 155 с.

⁴ Двічі на рік, приблизно по 20 викладачів щоразу проходили стажування.

⁵ Циппеліус, Райнгольд. Методика правозастосування / Райнгольд Циппеліус; [упоряд. Б. Шлоер ; пер. Р. Корнута]. – Київ : Юстініан, 2016. – 191 с.

⁶ Німецька методика права: навчальний посібник / Е. Соколов, С. Роснер, Р. Мельник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019.

⁷ Методика вирішення юридичних задач (казусів): теоретичні та практичні аспекти : навч. посіб. / Б. Шлоер, В. Поєдинок, І. Лукач, О. Косілова ; за заг. редакцією Р. Мельника. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 156 с.

⁸ На приклад: Шлоер Б. Нові адміністративно-правові поняття у сфері відвернення загроз об'єктам поліцейської охорони – спроба роз'яснення // Питання адміністративного права, - Книга друга, відп. за вид. Н. Б. Писаренко. – Харків: «Оберіг», 2018. - С. 92 – 106. Шлоер Б. Адресати поліцейських заходів // Питання адміністративного права, книга третя, відп. за вид. Н. Б. Писаренко. – Харків: «Оберіг», 2019. - С. 114 – 128; Школик, А.М. Базові поняття адміністративного законодавства // Питання адміністративного права. - Книга третя, відп. за вид. Н. Б. Писаренко. – Харків: «Оберіг», 2019. - С. 107 – 114.

пов'язане з конституційною державністю, у 2015 році стартував проект «Німецько-український тренінг з системного розуміння основоположних прав людини», який відбувся за фінансової підтримки Німецької служби академічних обмінів (DAAD), а у 2018 році - проект «Загальне вчення про основні права», фінансований МОН України. В українському правознавстві останню тему досліджують рідко, а якщо нею і займаються, то розглядають лише її окремі аспекти. Це проявляється під час застосування основних прав і призводить до загальної критики конституційної державності в Україні; колишні конституційні судді навіть говорять про «конституційний нігілізм»⁹. Експерти проекту з «Загальне вчення про основні права» інтенсивно працюють з німецькою теорією основних прав й на основі цього систематизують конституційне законодавство України. В рамках цих досліджень вони могли проконсультуватись з німецьким довгостроковим доцентом DAAD, який працював у ЦНП, та звернутись до цінної німецької фахової літератури, що закуповувалася за кошти DAAD. Робоча група опублікувала велику кількість статей¹⁰ та монографій¹¹ на цю тему.

⁹ Кампо В. Конституція і становлення конституційної демократії в Україні (2014 – 2018 роки). К.: Гамазин 172 с., 2019. - С. 111 і далі, 136 і далі; Козюбра М. Конституційний ідеалізм та конституційний нігілізм як прояви дефіциту правової культури // Наукові записки. - Том 53. Юридичні науки, 2006. - С. 3 і далі.

¹⁰ Напр., Мельник Р. С., Косілова О. І., Кравченко М. Г. Universalism of fundamental rights of a natural person. In: Human rights as a base for the implementation of European legal values in Ukraine and the Republic of Poland in the context of civil society development : Collective monograph. Ed. Barabash O.O., С. 224-235; Kravchenko, K., Schloer, B., Live as damage: Compensation of non-pecuniary damage for staying alive (the interpretation of civil law in the light of the Constitution), Administrative Law and Process – № 3 (26). – 2019, р. 140 – 153. Адміністративне право і процес. – № 3 (26). – 2019 С. 140 – 153); Шлоер Б., Кравченко К.В. Неповнолітні: конституційно-правові аспекти в німецькому та українському праві // Журнал східноєвропейського права. - № 80. -2020. - С. 21 – 32; Косілова О. І. Тлумачення ст. 21 Конституції України у контексті європейської правової доктрини // Інформація і право. - Том: 2. - Випуск, частина: 33. - С. 23-31; Матат А.В. Громадянство як правовий статус фізичної особи – суб'єкта основних прав (німецька доктрина та український досвід) // Журнал східноєвропейського права.- 2019. - № 64. - С. 170 -177; Матат А.В. Функції основних прав людини (за матеріалами німецької правничої доктрини) // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - № 68. - С. 201-205; Васильченко О.П., Матат А.В. Конституційні права людини: зміст, функції та рамки обмеження. «Права людини в Україні та у зарубіжних країнах: проблеми теорії та нормативно-правової регламентації»: колективна монографія / за заг. ред. Н.В. Мішиної. - Львів-Торунь: Ліга-Прес, 2020. С. 45-66; Матат А.В. Загальна характеристика регіональної структури захисту прав людини // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 81. - С. 78-82; Кравченко М.Г. Право на вільний розвиток особистості : український та німецький виміри // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - №77. - С. 108-117; Кравченко М.Г. Сутність та зміст права на вільний розвиток особистості крізь призму рішень Федерального Конституційного Суду Німеччини // Порівняльно-аналітичне право. - 2020. - №2. - С. 38-42; Кравченко М.Г., Косілова О.І. Універсальність як визначальна характеристика сутності основних прав людини // Журнал східноєвропейського права. - 2019. №62. - С. 52-61; Кравченко М.Г. Формалізовані та неформалізовані основні права: досвід України та Німеччини // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №77. - С. 43-50; Кравченко М.Г. Напрями вдосконалення викладання вчення про фундаментальні права людини в Україні // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - №81. - С. 36-43; Кравченко М.Г. Сучасний стан та перспективи утвердження та забезпечення прав людини Українською державою // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №59. - С. 50-56; Кравченко М.Г. Правовий статус носіїв права на очікуване життя в Україні // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №63. - С. 45-51; Цекалова Н.І. Права людини чи людські права // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №65. - С. 81-87; Цекалова Н.І. Основні права з інституційною гарантією і без неї // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №68. - С. 175 - 178; Цекалова Н.І. Іноземці як носії основних прав. Забезпечення прав іноземців // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №63. - С. 133-139; Цекалова Н.І. Деякі аспекти існування не людських прав у співвідношенні з правами людськими // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №67. - С. 80-85; Чернявська Б.В. Роль інститутів громадянського суспільства в діяльності публічної адміністрації:

Іншим фундаментальним конституційним питанням, яким займався ЦНП, є поняття людської гідності. І тут також українська фахова література була дуже непослідовною, оскільки не було остаточного рішення Конституційного суду. У 2016 році ЦНП провів семінар за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини, на якій українські, польські та німецькі науковці представили своє національне конституційне право. Цей захід, публікація матеріалів¹², а також рішення конституційного суду¹³ сприяли поживленню наукового інтересу до поняття людської гідності¹⁴.

український та міжнародний аспект. Прикарпатський юридичний вісник. 2020. № 1. С. 141–147; Чернявська Б.В. Значення неурядових (громадських) організації як показник рівня демократії та розвитку громадянського суспільства у державі. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 6. Р. 3. С. 222–227; Цекалова Н.І. Свобода та її функціонування у сфері основних прав // Юридичний науковий електронний журнал. - 2019. - № 4. - С. 175-178; Косілова О.І. Право на життя в українській та німецькій правових доктринах: обмеження та межі втручання // Приватне та публічне право. -2019. - №63. - С. 21-25; Косілова О.І. Нормативна закріпленість принципу універсальності прав людини в Україні // Юридичний науковий електронний журнал. - 2019. - № 3. - С. 32-35; Косілова О.І. Право політичної співучасті громадянина як члена демократичної спільноти // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. - 2019. - Т. 30 (69). - № 5. - С. 42-47; Косілова О.І., Федірко І.П. Права і свободи людини і громадянина: концептуальні підходи до диференціації в ФРН та Україні // Інформація і право. - 2019. - № 4 (31). С. 20-27; Кравченко М.Г., Косілова О.І. Нормативно-правове регулювання права на очікуване життя: сучасний стан в Україні та Федеративній республіці Німеччина // Журнал східноєвропейського права. 2019. №66. С. 26-36; Кравченко М.Г. Інституційні та організаційні гарантії основних прав людини: досвід України та Німеччини // Журнал східноєвропейського права. - 2019. №65. - С. 24-32; Кравченко М.Г. Ієрархічність основних прав // Журнал східноєвропейського права. - 2019. №68. - С. 94-100; Кравченко М.Г. Напрямки вдосконалення викладання вчення про фундаментальні права людини в Україні // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - №81. - С. 36-43; Посєдинок В., Чехович Т. Позбавлення основних прав на прикладі Конституції ФРН // Журнал східноєвропейського права. - 2019. №65. - С. 120-128; Кравченко К.В., Солодовнікова Х. К. Окремі аспекти поняття та правового статусу фізичної особи по фазам життя // Журнал східноєвропейського права. - 2019. - №65. - С. 33-40; Кравченко М.Г. Вчення про основні права людини: факти, проблеми та шляхи їх вирішення // Порівняльно-аналітичне право. - 2019. - №3. - С. 40-43; Мельник Р.С. Права громадян: як не порушити під час протидії поширенню інфекційних хвороб (на прикладі боротьби з COVID-19) // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - №75. С. 7-31; Солодовнікова Х.К. Захист розвитку дитини: досвід України та Німеччини. Підприємництво, господарство і право. - 2020. - №7. - С. 227-232.

¹¹ Human rights as a basis for the implementation of European legal values in Ukraine and the Republic of Poland in the context of the development of civil society, ed. Barabash O.O., Lubin, 2019. Матат А.В. Співвідношення людської гідності та права на вільний розвиток особистості (на матеріалах української та німецької доктрин) // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 79. - С. 70-76; Кравченко К.В. Дія ст. 1 Основного Закону Німеччини в цивільному праві // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 81. - С. 63-67; Кравченко М.Г. Публічно-правовий вимір права людської гідності в Україні // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - №73. С. 55-69; Кравченко М.Г. Право людської гідності крізь призму німецької правової доктрини // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - Юридичні науки. - 2020. - №2. - С. 33-39; Косілова О.І. Право на людську гідність у системі конституційних прав України та Німеччини // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - Юридичні науки. - 2020. - №1. - С. 27-32.

¹² Людська гідність: що ми розуміємо під «гідністю», «людиною» та «людською гідністю»? матеріали міжнародного науково-практичного семінару «Людська гідність у праві Німеччини, Польщі та України», за підтримки міністерства закордонних справ Федеративної республіки Німеччина; Центр німецького права Київського національного університету імені Тараса Шевченка; ГО „Українсько-німецький правознавчий діалог“ (Київ, 10 - 11 жовтня 2016) / відпов. ред. Б. Шлоер. – Харків, 2017. – 210 с.

¹³ Рішення КСУ від 18.06.2020 у справі за конституційною скаргою громадянки України Левченко Ольги Миколаївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) припису пункту 5 розділу III "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" від 2 березня 2015 року № 213-VIII № 5-р(П)/2020. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va05p710-20#Text>.

¹⁴ На приклад: Шишкін, В. Абсолютність права людської гідності (позиції Федерального Конституційного Суду Федеративної Республіки Німеччина) // Юридичний журнал «Право України» Випуск 9/2018 Ст. 57-75;

Тут робота з німецьким законодавством також довела свою цінність, оскільки в англomовному конституційному праві поняття людської гідності прямо не згадується¹⁵. Також можна помітити, що ті автори, які володіють німецькою мовою, або які мали справу з методологією вирішення казусів, практикують ґрунтовний стиль наукової аргументації.

Оскільки практична сторона реалізації верховенства права також належить до загальної концепції, співробітники ЦНП відповідним чином адаптували свою викладацьку діяльність на юридичному факультеті: проф. Мельник – на кафедрі адміністративного права, проф. І.Лукач та проф. В.Поєдинок – на кафедрі господарського права запровадили у навчальний процес вправи на вирішення юридичних казусів. Найбільш прогресивним було рішення на кафедрі адміністративного права, де дві докторантки пройшли спеціальну підготовку для цього виду навчання; адже така робота забирає багато часу і його викладають асистенти німецьких університетів. Реакція студентів була різною, однак все ж переважало захоплення можливістю бути самостійно активним.

Гришук, О., Філософія людської гідності у праві. Юридичний журнал «Право України». - Випуск 9/2018. - С. 14-28; Шевчук, Ст. Людська гідність у системі конституційних цінностей // Юридичний журнал «Право України». - Випуск 9/2018. - С. 29-40; Волянніуов, О. Генеалогія поняття людської гідності у конституційному праві // Юридичний журнал «Право України». - Випуск 9/2018. - С. 41-56; Матат А. В. Людська гідність у правових позиціях Конституційного Суду України // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 78 С. 119 – 125; Дослідження людської гідності в українській доктрині: про цінність та конституційне закріплення // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 77 С. 183 – 187; Людська гідність як правова цінність у німецькій доктрині: ракурс проблематики // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 76. - С. 101 – 105; Кравченко М. Г., Косілова О. І. Право людської гідності крізь призму рішень Конституційного Суду України та Федерального конституційного суду Німеччини // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 75. - С. 50 – 58; Кравченко К. В., Чехович Т. В., Честь vs гідність в німецькому праві // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 75. - С. 43 – 49; Кравченко М. Г. Право людської гідності як фундамент прав людини, мірило визначення їх сутності та критерій допустимості обмежень прав і свобод людини // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 79. - С. 26 – 33; Косілова О. І. Право на гідність у системі прав і свобод людини і громадянина України // Наука і правоохорона. - 2020. - № 1 (47). - С. 89 – 101; Косілова О. І., Солодовнікова Х. К. Основні права на свободи: новий підхід до дослідження на підставі порівняльного аналізу законодавства ФРН та України // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - № 69. - С. 119 – 124; Косілова О. І., Солодовнікова Х. К. Право на людську гідність у системі конституційних прав України та Німеччини // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - Том: 1 – 112. - С. 27-32; Косілова О. І. Тлумачення права на гідність у правовій доктрині та практиці Федерального конституційного суду Німеччини // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. - Серія: Юридичні науки. - Том: 31. - Ч. 2. - С. 41-46; Косілова О. І., Солодовнікова Х. К. Теоретичні та практичні аспекти обмеження прав і свобод: вітчизняний та зарубіжний досвід // Інформація і право. - Том: 3 Випуск, частина: 34. - С. 26-33; Schloer, B., Die Menschenwürde im ukrainischen Recht, Osteuropa Recht, 2017, S. 475 – 497; Матат А.В. Співвідношення людської гідності та права на вільний розвиток особистості (на матеріалах української та німецької доктрин) // Журнал східноєвропейського права. - 2020. № 79. - С. 70-76; Кравченко К.В. Дія ст. 1 Основного Закону Німеччини в цивільному праві // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - №81. - С. 63 - 67; Кравченко М.Г. Публічно-правовий вимір права людської гідності в Україні // Журнал східноєвропейського права. - 2020. - №73. - С. 55-69; Кравченко М.Г. Право людської гідності крізь призму німецької правової доктрини // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2020. - №2. - С. 33-39; Косілова О.І. Право на людську гідність у системі конституційних прав України та Німеччини // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2020. - №1. - С. 27 - 32.

¹⁵ E. J. Eberle, Dignity and Liberty. Constitutional visions in Germany and the United States, ed. Preager, Westport, 2002, 320 S., S. 46 f., S. 52.

До практичного виду діяльності Центру можна також віднести проведення щорічних німецько-українських судових дебатів з державного та конституційного права («Moot-Court»), які стартували у 2016 році та відбувалися за фінансування DAAD спільно з Дюссельдорфським університетом¹⁶. Українські студенти активно брали участь у цих дебатах¹⁷.

Згідно українських правових норм¹⁸ та декларацій про наміри, закріплених на політичному рівні, верховенство права в Україні має розвиватися відповідно до європейських стандартів. Тому порівняльно-правова робота є необхідною умовою для розвитку в Україні. З метою вирішення відомих та значних труднощів із професійним перекладом у сфері права ЦНП за фінансування Федерального міністерства закордонних справ Німеччини ЦНП реалізував проект Німецько-українська юридична база даних¹⁹. У співпраці з ІТ-спеціалістами факультету співробітники ЦНП розробили дуже потужну програму; її особливістю є можливість додавати пояснення до термінів. Це дозволяє пояснити юридичні відмінності між термінами в обидвох мовах. Крім того, лектори DAAD²⁰ та співробітники ЦНП²¹ проводили заняття німецької юридичної мови та мови фахового спрямування. У цих проектах брали участь численні співробітники, серед них і експерти програми Центру міжнародної міграції та розвитку (СІМ)²², працівники університету та зовнішні експерти²³.

Завдяки стабільній роботі Центру та кадровій політиці професора Р. Мельника була створена команда, яка продемонструвала високу ефективність на всіх рівнях, від професорів до студентських асистентів: майже вся команда оволоділа і спілкувалася німецькою мовою на різних рівнях та мала неабиякий досвід роботи з німецьким правом або добрі знання німецького права. Таку команду рідко зустрінеш навіть у високооплачуваних міжнародних проектах.

¹⁶ Соколов Е., Роснер, С. Реалізація конституційного права. Дидактика та реалізація міжнародного навчального суду. Вид. Dr. Koval, Hamburg 2017. 352 С.

¹⁷ 8 українських студентів щорічно у Німеччині брали участь у цьому заході.

¹⁸ Закон України Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.

¹⁹ Електронним німецько-українським коментованим Інтернет-ресурсом юридичної термінології, уклад. Шаблій О., Шлоер Б., Київ 2018. Режим доступу: <http://rechtsdialog.org/images/2018/11/DatenbankWeb.pdf>; Майданюк, Д., Шаблій О., Шлоер, Б. Німецько-українська юридична база даних запрошує до співпраці. у журналі: Федеральна спілка перекладачів. – 2018. – №. 6. – С.16 – 19. Режим доступу: https://www.bdue-fachverlag.de/detail_mdueheft/85.

²⁰ До літа 2019: Пан Денні Клаппер, до літа 2020: пані Давіна Ланг.

²¹ Пані Яна Ляшко, курс «Наукова німецька мова».

²² Напрямок «Реінтегровані експерти» Програми «Міграція & Діаспора», що впроваджується за дорученням німецького уряду та реалізується Центром міжнародної міграції та розвитку (СІМ) - робочим об'єднанням GIZ (Німецького товариства міжнародного співробітництва Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GIZ GmbH) і Центральним управлінням з відрядження фахівців за кордон Федерального агентства праці Німеччини (ZAV).

²³ Наприклад, д-р Ральф Берентін проводив лекції з медичного права.

Підсумовуючи численні успіхи ЦНП, очевидним є наступне:

- ЦНП зміг отримати міжнародні гранти на фінансування низки двосторонніх проектів,
- ЦНП підтримував розвиток права та реформування юридичної освіти в Україні завдяки послідовно структурованому, ефективному курсу, який постійно вдосконалювався,
- Майже всі публікації та матеріали, розроблені в рамках роботи ЦНП, є у вільному доступі в Інтернеті,
- Результати роботи членів команди ЦНП значно посприяли змінам у праві та юридичній освіті,
- ЦНП надавав консультації з правових питань зацікавленим сторонам в університеті, а також органам влади та судам,
- ЦНП представляв важливий ресурс своєю бібліотекою та базою даних, яка постійно оновлювалась за рахунок коштів DAAD,
- ЦНП був контактною та партнерською установою для німецькомовних юристів, німецьких університетів та інститутів східного права, аналітичних центрів, донорів та неурядових організацій, іноземних студентських груп, візитів німецьких політиків²⁴ та канцлера Німеччини²⁵.

Відповідно до рішення Вченої Ради КНУ від 19.06.2020 року під приводом реструктуризації юридичного факультету Центр німецького права був ліквідований.

Автор: д-р Бернард Шлоер

Переклад: Яна Ляшко

13.12.2020

²⁴ Наприклад, візит депутата німецького Бундестагу – професора Маттіаса Ціммера, червень 2017 р.

²⁵ Тіна Гільдебрандт, Ангела Меркель в Україні. Вона ще повинна працювати. Газета «Zeit-online» 1.11.2018.
Режим доступу: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2018-11/angela-merkel-ukraine-besuch-cdu-vorsitz>.